

LITERATURA. RECORDS DE JOVENTUT I L'EXPERIÈNCIA DE LA GUERRA

L'escriptor va ser un de tants catalans que van creuar la frontera amb França.

XAVIER BENGUEREL: els anys de formació

L'Avenc reedita l'autoretrat de la joventut i primera maduresa de l'autor d'«Els vençuts», unes memòries plenes d'agilitat i d'esperit narratiu que descriuen l'ambició d'un noi del Poblenou per convertir-se en artista, els primers anys de vida literària i l'arribada de la Guerra Civil i la posterior desfeta republicana

Text: Ignasi Franch

Especialment conegut per la seva destil·lació novel·lística de la derrota republicana i l'exili a *Els fugitius* i la posterior reformulació *Els vençuts*, Xavier Benguerel va ser un dels més constants novel·listes de l'època de Sales o Trabal. Però, com la majoria d'ells (incloent-hi Rodoreda), va viure llargues etapes allunyat del món editorial, especialment als anys d'exili xilè. Abans i després d'aquella estada de més d'una dècada, Benguerel va publicar una vintena de novel·les, moltes de les quals premiades. La recuperació de *Memòries 1905-1940* (L'Avenc, 2008) dóna una perspectiva fortament autocrítica dels anys de formació de l'escriptor i dels seus primers anys en el món de les lletres.

Benguerel desarma el lector retratant-se ell mateix com un jove malalt de vanitat i desitjos del re-

coneixement d'uns premis que després no el satisfien. En aquest aspecte, és significativa la trista experiència d'anar fins a la Catalunya Nord per recollir un guardó, i adonar-se que aquest no era tan important com li semblava en els seus somnis juvenils. Però, afortunadament, Benguerel va rebre el suport de diversos editors que van veure en *Pàgines d'un adolescent* o *El teu secret* novel·les premiables i editables. Això va situar l'autor a l'aparador de les lletres catalanes en editorials com Proa, cosa que li despertà no poc orgull. El narrador, passats els anys, fa acte de contrició per la seva supèrbia, lamentant haver menystringut Puig i Ferrer, o haver abandonat el projecte de memòries d'un Ruyra que li va obrir amb amabilitat les portes de casa seva revelant-li una vida prosaica que no es corresponia amb la vida artística que el jove idealitzava.

Però no tot a les *Memòries* són judicis durs de l'obra i els comportaments propis. També hi destaquen els retrats ràpids, les anècdotes narrades amb precisió protagonitzades per altres escriptors i intel·lectuals de l'època. Com un

educat Pompeu Fabra amb qui coincidia en un autobús i que, un cop camí de l'exili, sabia que mai no tornaria al seu país.

UNA CRÒNICA VIVAÇ

El llibre està escrit amb l'agilitat d'una novel·la dividida en petites escenes que, individualment, es plantegen pràcticament com contes. Potser la modèstia que desprenen els textos obligava que l'autor no donés per fet l'interès d'allò explicat, esforçant-se a oferir una lectura plena de ritme, dividida en petits quadres evocatiu que, en la majoria dels casos, no superen les quatre pàgines d'extensió. Entre el flux de records s'inclouen bastants passatges memorables. Destaca per la seva humanitat el reconeixement d'una por abissal de ser dut al front bèl·lic. Després d'aquests moments de guerra va venir la fugida de Barcelona, el viatge cap a França amb por de caure en mans enemigues, i la cerca de maneres d'evitar els terribles camps de concentració francesos. L'aclaparadora sensació de derrota narrada per Benguerel defugint en tot moment la temptació melo-dramàtica. ©

DESTAQUEN ELS RETRATS RÀPIDS, LES ANÈCDOTES NARRADES AMB PRECISIÓ PROTAGONITZADES PER ESCRITORS DE L'ÈPOCA